

Strategiskt läkemedelsarbete inom SU

Revideringar i denna version

Terminologi inom Sjukvårdsapotek VGR SU uppdaterad, där Läkemedelsservice ersätter Läkemedelsförsörjningen. ATMP-centrum tillagt inom Verksamhet läkemedel. Ny adjungerad funktion i form av representant från Transfusionsmedicin tillagd i Strategiska rådets sammansättning. Förtydligande kring Strategiska rådets uppdrag och uppdragsgivare. Ny schematisk översikt över läkemedelsorganisationen. Mindre uppdateringar och förtydliganden i beskrivningarna.

Syfte

Att beskriva det strategiska läkemedelsarbetet inom SU, med tillhörande ansvarsbeskrivningar. Specifika ansvar är övergripande beskrivna i detta dokument och ansvarsbeskrivningarna i detalj för signering finns länkade. Det styrande dokumentet [Regional rutin för läkemedelshantering i Västra Götalandsregionen](#) reglerar det praktiska läkemedelsarbetet och innehåller regiongemensamma ansvarsbeskrivningar.

Bakgrund

Det strategiska arbetet med läkemedelsfrågor beskrivs med hänsyn till Socialstyrelsens författning HSLF-FS 2017:37 (föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvård) och [regionalt fastställda ansvarsbeskrivningar](#) och arbetssätt och sker på uppdrag av SU:s ledningsgrupp. Organisation för läkemedelsarbetet inom SU är illustrerat i Figur 1. [Läkemedelsorganisationen SU](#)

Ansvarsbeskrivningar är länkade vid respektive uppdrag och även samlat som länkar sist i dokumentet.

Innehåll

- [Strategiska rådet för läkemedelsfrågor](#)
- [Verksamhet Läkemedel SU](#)
 - [Klinisk farmakologi](#)
 - [Sjukvårdsapotek VGR SU Läkemedelsservice](#)
 - [Sjukvårdsapotek VGR SU Slutenvårdsdos](#)
 - [Sjukvårdsapotek VGR SU Vårdfarmaci](#)
 - [Sjukvårdsapotek VGR SU Extemporetillverkning](#)
- [Strama SU](#)

- [Antidotansvar](#)
- [Gemensamma arbetsformer för läkemedelsarbete på områdes-, verksamhets- och enhetsnivå](#)

Strategiska rådet för läkemedelsfrågor

Strategiska rådet för läkemedelsfrågor (SRL) verkar för en patientsäker och kostnadseffektiv användning av läkemedel, på uppdrag av sjukhusdirektören. SRL har en beredande och rådgivande funktion till SU:s ledningsgrupp och har en stödjande funktion inom SU:s läkemedelsorganisationen som helhet. Mål, aktiviteter och mätetal beskrivs i en årlig verksamhetsplan. I SRL:s uppgifter ingår att:

- identifiera möjliga strategiskt viktiga kvalitetsförbättringar och kostnadsbesparingar inom läkemedelsområdet
- initiera och samordna SU-övergripande aktiviteter, som informationsspridning och utbildningsaktiviteter
- ansvara för kontinuerlig uppföljning av mätetal, läkemedelsanvändning och läkemedelskostnader samt vara en resurs vid analys
- hålla samman och stödja arbetet i de områdesvisa läkemedelsgrupperna via de funktionsansvariga läkarna för läkemedelsfrågor
- vara referensgrupp och remissinstans för läkemedelsfrågor på uppdrag av SU ledningsgrupp och svara på remisser från andra myndigheter, som Koncernstab Hälso- och sjukvård, Läkemedelsverket eller Socialstyrelsen
- bevaka regionala och nationella beslut, riktlinjer och intentioner på läkemedelsområdet och bidra till implementeringen inom SU
- vara forum för omvärldsbevakning, erfarenhetsutbyte och information om viktiga förändringar inom läkemedelsområdet av betydelse för sjukhusets utveckling
- bevaka läkemedelsrelaterade Medcontrol-ärenden och vårdskador (årlig sammanställning) och ge stöd till berörda verksamheter genom att initiera utbildningar och förbättringsåtgärder med ledning av dessa
- bevaka och stödja arbetet inom Strama SU och sjukhusets hantering av antidoter
- identifiera behov av stöd till vårdverksamheter och erbjuda det med hjälp av kompetenser inom Verksamhet Läkemedel
- samarbeta med Transfusionsmedicin för strukturerad uppföljning av mätetal relaterade till transfusionsmedicin.

Sammansättning:

- Verksamhetschef Verksamhet läkemedel (ordförande)
- Chefläkare

- Apotekare från Klinisk farmakologi (sekreterare)
- En funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor från varje område inom sjukhuset
- Ekonom från Sjukhusgemensam ekonomiavdelning
- Klinisk farmakolog från Klinisk farmakologi, SU
- Ordförande Strama SU
- Adjungeras: Representant från Transfusionsmedicin samt medicinskt ansvarig för SU:s antidotförråd

Ordförande utses av sjukhusdirektören, och är i normalfallet verksamhetschefen för Verksamhet Läkemedel. I arbetsutskottet ingår ordförande, sekreterare, controller, chefläkare samt en funktionsansvarig läkare (roterande).

Verksamhet Läkemedel

Verksamhet Läkemedel ansvarar för sjukhusets läkemedelsförsörjning, ger kunskapsstöd till vårdpersonal som ordinerar och hanterar läkemedel och tar fram underlag med t.ex. kostnadsuppföljningar och förskrivningsmönster till beslutsfattare och kvalitetsansvariga.

Verksamheten omfattar Klinisk farmakologi, Sjukvårdsapotek VGR SU (inkluderar Läkemedelsservice, Slutenvårdsdos, Vårdfarmaci och Extemporetillverkning) samt Klin farm lab. Förutom SU-specifikt arbete utförs uppdrag för Koncernstab Hälsa- och sjukvård, t.ex. inom Beredningsgruppen för ordnat införande av nya läkemedel och Läkemedelskommittén, samt för Göteborgs universitet och myndigheter som Läkemedelsverket.

Verksamhetschef är ordförande i Strategiska rådet för läkemedelsfrågor och godkänner SU-övergripande styrdokument avseende läkemedelshantering i samråd med chefläkare.

Inom verksamheten finns också Sahlgrenska ATMP-centrum, som ska vara en väg in för näringsliv och akademi vid förfrågningar och genomförande av kliniska prövningar med avancerade läkemedelsterapier. ATMP-centrum bistår även vid implementering av marknadsgodkända ATMP-läkemedel.

Klinisk farmakologi

Medarbetare på Klinisk farmakologi bidrar till en evidensbaserad och rationell läkemedelsbehandling. Genom Läkemedelsupplysningen LUPP förmedlas producentobunden och evidensbaserad läkemedelsinformation genom att besvara framför allt patientrelaterade frågor från sjukvårds- och tandvårdspersonal i VGR och norra Halland. Klinisk farmakologi har

ett omfattande utbildningsuppdrag inom grund- och vidareutbildningar av läkare, sjuksköterskor, apotekare och receptarier inom Göteborgs universitet, Sahlgrenska Universitetssjukhuset och VGR. Enhetens medarbetare bistår i uppföljning och analys av läkemedelsanvändning och medverkar i regionala Läkemedelskommitténs terapigrupper med bland annat framtagande av rekommendationer i REKlistan och Regionala Medicinska Riktlinjer, i beredningsgruppen för ordnat införande av nya dyra läkemedel samt i arbete med att ta fram prognosrapporter över kostnadsutvecklingen för läkemedel inom VGR. Klinisk farmakologi verkar för en ökad spontanrapportering av biverkningar och ger praktisk hjälp att rapportera biverkningar till Läkemedelsverket.

Sjukvårdsapoteket Läkemedelsservice

Läkemedelsservice ansvarar för en kostnadseffektiv och robust försörjning av läkemedel till inneliggande patienter (rekvisitionsläkemedel), och ger service till all sjukvårdspersonal som beställer, förskriver och hanterar läkemedel. I arbetet ingår lagerhållning och sortimentsanalyser i Vårdnära lager (VNL), vätske-VNL och Patientnära lager (PNL). Läkemedelsservice erbjuder PNL-service med skötsel av läkemedelsförråd och ansvarar för beredskap av kritiska läkemedel inom SU. Läkemedelsservice ger stöd för framtagande av lokala och regionala rutiner, ger utbildningar i läkemedelshantering och leder den sjukhusövergripande kvalitetsgranskningen av läkemedelshantering enligt författningskrav. Kvalitetsansvariga apotekare och verksamhetsutvecklare samarbetar med chefläkare för att minska risken för läkemedelsrelaterade vårdskador.

Sjukvårdsapoteket Slutenvårdsdos

Slutenvårdsdosen ansvarar för produktion och distribution av dispenserade läkemedel till inneliggande patienter på Östra sjukhuset, Sahlgrenska sjukhuset, Mölndals sjukhus, Högsbo sjukhus och Rågårdens rättspsykiatriska enhet, men även till Sjukhusen i Väster (Kungälv's sjukhus och Alingsås lasarett). Produktionsenheten är belägen på Östratomten. Dosproduktionen samarbetar med övriga förvaltningar inom VGR i syfte att skapa en så kostnadseffektiv och robust process som möjligt. Sakkunniga inom regionen tillser att hanteringen sker enligt gällande författningskrav.

Sjukvårdsapoteket Vårdfarmaci

Farmaceuter, ett samlingsbegrepp för apotekare och receptarier, är anställda inom Vårdfarmaci och tjänstgör på de vårdenheter där överenskommelse om tjänsteköpsavtal gjorts med Vårdfarmaci. Avdelningsfarmaceuter och kliniska farmaceuter bidrar till en ökad kvalitet och kostnadseffektivitet i läkemedelshantering och läkemedelsanvändning i sjukvården.

Sjukvårdsapoteket Extemporetillverkning

När läkemedel i lämplig beredningsform eller styrka saknas bland godkända produkter kan vårdenheterna beställa det som extemporeprodukt från Extemporetillverkningen. Tillverkningen utförs vid enhetens anläggningar på Sahlgrenska respektive Östra eller hos underleverantören APL. Enheten tillverkar även all cytostatika och många andra läkemedel till SU, SÄS och Sjukhusen i Väster. Då arbetet sker i renrum med strikta kvalitetsrutiner kan längre hållbarheter tillämpas än vid iordningställande på vårdenhet. Vid enheten hanteras ett stort antal kliniska provningar som innefattar beredningar och dessutom lånas erfarna tillverkningsfarmaceuter ut till ATMP-centrum på SU för att utföra beredning av ATMP.

Strama SU

Strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens på SU (Strama SU) leds från verksamhet Infektion och är knuten till Strategiska rådet för läkemedelsfrågor genom att ordförande i Strama är ledamot i rådet. Syftet är att informera ledamöter i rådet om antibiotika, resistenslägen och behandlingsriktlinjer så att Stramas intentioner får spridning även via Strategiska rådet.

[Kontaktläkare för Strama SU och Infektionsverktyget \(länk SU\)](#)

Kontaktläkaren på respektive verksamhetsområde har det samordnande ansvaret för arbetet mot antibiotikaresistens. I detta ingår att vara förtrogen med Infektionsverktyget och kunna ta ut rapporter samt att bevaka kvaliteten i registreringarna. Kontaktläkaren stöttar arbetet med att minska förekomsten av vårdrelaterade infektioner genom analys av data i Infektionsverktyget i samverkan med verksamhetens kvalitetsorganisation.

Uppdraget kan utifrån verksamhetens behov vara fristående eller kombineras med övergripande funktionsansvar för läkemedel.

Antidotansvar

Antidoter lagerhålls i huvudsak på akutmottagningen på respektive sjukhustomt. Enstaka antidoter är placerade på strategiskt bättre lämpad plats, till exempel på operationsavdelningar. Antidoterna listas på intranätet, sidan [Akutläkemedel](#) (nås via rutan Akut på intranätets förstasida). För de antidoter som inte lagerhålls på SU kontaktas Giftinformationscentralen. Medicinskt ansvarig läkare för SU:s antidotförråd utses av chefläkare med läkemedelsansvar och adjungeras till Strategiska rådet för läkemedelsfrågor.

[Medicinskt ansvarig läkare för SU:s antidotförråd \(länk SU\)](#)

Gemensamma arbetsformer för läkemedelsarbete på områdes-, verksamhets- och enhetsnivå

Alla medarbetare som hanterar läkemedel har ett ansvar för att arbetet bedrivs patientsäkert och enligt riktlinjer. Utöver det finns specifika ansvarsbeskrivningar för läkemedelsarbetet, där SU-specifika roller kompletterar ett antal regionala roller.

Rubrikerna nedan länkar till de SU-specifika och ett urval av de regionala ansvarsbeskrivningarna. Samtliga regionala ansvarsbeskrivningar finns på [Vårdgivarwebben](#). Alla ansvarsbeskrivningar är utformade så att de kan skrivas under av uppdragsgivare och uppdragstagare.

Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor på områdesnivå ([länk SU](#))

Utses av områdeschef. Funktionsansvarig läkare på området driver områdets övergripande strategiska läkemedelsarbete och tar ansvar för läkemedelsarbetet på SU som helhet i enlighet med Strategiska rådets verksamhetsplan. Funktionsansvarig för dialog med områdeschef, utvecklingschef och verksamhetschefer på området om strategiska läkemedelsfrågor på området samt leder och är sammankallande för områdets läkemedelsgrupp. Uppdragets omfattning definieras utifrån respektive områdes behov.

Läkemedelsgrupp på områdesnivå

Gruppen leds av Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor inom ett område, som också är områdets representant i Strategiska rådet för läkemedelsfrågor. Gruppen arbetar på uppdrag av områdeschefen.

I läkemedelsgruppen ingår följande funktioner:

Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor från varje verksamhet på området, controller från områdets ekonomiavdelning med särskilt ansvar för läkemedel, läkare från klinisk farmakologi och apotekare från Verksamhet Läkemedel. Därutöver kan läkemedelsansvarig sjuksköterska, en eller flera, ingå. Som adjungerade till läkemedelsgruppen kan t.ex. utvecklingschef och chefläkare med särskilt ansvar för området ingå.

Läkemedelsgruppen ska arbeta i enlighet med Strategiska rådets verksamhetsplan, avseende mål och aktiviteter för en patientsäker och kostnadseffektiv användning av läkemedel inom SU. För områdes- och verksamhetsspecifika läkemedelsfrågor ska förankringsprocesser i verksamheterna eftersträvas i samarbete med linjechefer, utvecklingschef och verksamhetsutvecklare. Mötesfrekvensen bedöms utifrån områdets behov och mötena dokumenteras med mötesanteckningar.

Läkemedelsgruppens arbetsområde innefattar bland annat följande (respektive områdeschef kan besluta om ytterligare arbetsuppgifter):

- verka för god följsamhet till nationella och regionala riktlinjer och rekommendationer (t.ex. REKlistan, Regionala Medicinska Riktlinjer), till sjukhus specifika rutiner gällande läkemedel samt till VGR:s s.k. definierade läkemedelssortiment
- följa upp och återkoppla utfall av verksamhetsplanens mätetal till förskrivare
- uppföljning och analys av läkemedelskostnader
- utgöra en resurs i arbetet med områdets läkemedelsbudget
- ta fram förslag till mätetal av både kvalitetsförbättrande och kostnadsbesparande karaktär för Strategiska rådets verksamhetsplan och/eller områdets verksamhetsplan
- identifiera utbildningsbehov rörande läkemedel inom området
- identifiera frågor från området och/eller verksamhetsområdena som är av strategisk betydelse för sjukhuset som helhet och som därför bör lyftas i Strategiska rådet
- bidra till hög kvalitet och säkerhet i områdets läkemedelshantering i samarbete med Sjukvårdsapoteket VGR SU och områdets grupp för

kvalitetsutveckling och patientsäkerhet, t.ex. i samband med kvalitetsgranskning och aktivt avvikelserarbete.

Områdesapotekare

En apotekare inom Verksamhet Läkemedel SU utses av Verksamhetschef Verksamhet Läkemedel i samråd med vederbörandes enhetschef att vara kontaktperson/resurs för ett område inom SU. Apotekaren deltar i områdets läkemedelsgrupp under ledning av funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor på området. Uppdraget utformas utifrån områdets behov och kan innefatta:

- läkemedelsuppföljning: statistik - hjälp vid analys av läkemedelsanvändning och läkemedelskostnader på recept och rekvisition med hjälp av VGR-gemensam Power BI-fil för uppföljning av läkemedelsanvändningen samt vid behov framtagande av kompletterande statistik
- stöd vid framtagande av mätetal för Strategiska rådets verksamhetsplan alternativt områdesspecifika mätetal
- uppföljning av mätetal i SRL:s verksamhetsplan, på områdes- och verksamhetsområdesnivå
- sortimentsfrågor – A, B-sortiment, priser, tillgänglighet, följsamhet till definierat sortiment m.m.
- frågor kring läkemedel med speciella förutsättningar (licensläkemedel, ovanliga receptföreskrivningar, specialfall av andra slag), exempelvis preparat, regelverk och priser
- frågor kring läkemedelshantering – rutiner, kvalitetsgranskning
- tillsammans med funktionsansvarig läkare ansvara för informationsöverföring kring sjukhusövergripande eller generella läkemedelsfrågor
- utbildning kring ovanstående till enskilda enheter eller verksamhetsområden utifrån av områdesgruppen definierade behov.

Klinisk farmakolog för ett område

En läkare från Klinisk farmakologi utses av enhetschef, Klinisk farmakologi i samråd med verksamhetschef Verksamhet läkemedel, för att bistå funktionsansvarig läkare i områdets läkemedelsfrågor.

Uppdraget kan innefatta följande områden och kan variera utifrån områdets behov:

- utifrån behov och specifik läkemedelsfråga undersöka och delge aktuellt evidensläge och presentera kunskapsunderlag till områdesgruppen

- bidra med klinisk farmakologisk kompetens i diskussioner om lokala, regionala och nationella riktlinjer och andra kunskapsunderlag som rör områdets läkemedelsanvändning
- delge relevant information från klinisk farmakologisk verksamhet (exempelvis Läkemedelsupplysningen, LUPP eller terapigrupsarbete)
- bidra i arbetet med producentobunden information eller granskning av publicerade läkemedelsstudier.

Områdescontroller (med ansvar läkemedel)

Utses av ekonomichef på respektive område. Controllern deltar i områdets läkemedelsgrupp under ledning av funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor på området. Uppdraget innefattar:

- regelbunden uppföljning och analys av kostnadsutvecklingen för läkemedel inom området, inkl. uppföljning av kostnader inom ordnat införande av läkemedel
- delta i den gemensamma budgetprocessen för läkemedel
- samarbeta med funktionsansvarig läkare på området i frågor gällande uppföljning av läkemedelskostnader
- vara kontaktperson mot controller i Strategiska rådet med övergripande ansvar för läkemedelsuppföljning, SU
- regelbundet bidra med analys och kommentarer kring avvikelser mot budget i läkemedelskostnader, inkl. ordnat införande och återbärningar, för sitt område
- delta i nätverk för controllers med läkemedelsansvar på områdesnivå
- vid behov andra uppdrag på området, på uppdrag av ekonomichefen.

Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor inom ett verksamhetsområde ([länk SU](#))

Den funktionsansvariga läkaren utses av verksamhetschef som även bör initiera en läkemedelsgrupp på verksamhetsnivå. Ansvaret innebär att ha det övergripande funktionsansvaret för arbetet med läkemedelsfrågor inom den egna verksamheten, och delta i arbetet inom områdets läkemedelsgrupp i enlighet med Strategiska rådets verksamhetsplan. Hur arbetet fördelas mellan funktionsansvarig läkare på verksamhetsnivå och läkemedelsansvariga läkare på respektive vårdenhet bestäms inom verksamheten.

Övriga roller med läkemedelsansvar på enhetsnivå

[Ansvarsbeskrivning läkemedelsansvarig läkare.pdf \(regional mall\)](#)

Läkemedelsansvariga läkare på en vårdenhets är ofta vårdenhetsöverläkare och har i uppdrag att bedriva patientsäkerhetsarbete vad gäller enhetens läkemedelshantering tillsammans med vårdenhetschef och läkemedelsansvarig sjuksköterska.

[Ansvarsbeskrivning för vårdenhetschef och enhetschef \(regional mall\)](#)

Vårdenhetschef ska utse minst en läkemedelsansvarig sjuksköterska för att tillsammans med läkemedelsansvarig läkare, och eventuell farmaceut, bedriva kvalitetsarbete och stödja kostnadseffektiv läkemedelsanvändning.

[Ansvarsbeskrivning läkemedelsansvarig sjuksköterska.pdf \(regional mall\)](#)

På varje vårdenhets ska minst en läkemedelsansvarig sjuksköterska finnas som ansvarar för läkemedelsförråd på vårdenhets, samt bedriver patientsäkerhetsarbete vad gäller läkemedelshantering tillsammans med enhetschef och läkemedelsansvarig läkare. Om farmaceut och/eller PNL-service finns tillgänglig på vårdenhets kan vissa arbetsuppgifter överlåtas enligt överenskommelse.

Uppföljning, utvärdering och revision

Ordförande i Strategiska rådet för läkemedelsfrågor ansvarar för att revision av rutinen utförs. Avsteg från rutinen rapporteras i MedControl PRO.

Relaterad information:

- [Ansvarsbeskrivning för Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor på områdesnivå](#)
- [Ansvarsbeskrivning för Funktionsansvarig läkare för läkemedelsfrågor inom ett verksamhetsområde](#)
- [Ansvarsbeskrivning för Kontaktläkare för Strama SU](#)
- [Ansvarsbeskrivning för Medicinskt ansvarig läkare för SU:s antidotförråd](#)
- [Mallar och blanketter - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Regional rutin för läkemedelshantering i Västra Götalandsregionen](#)
- [Strama SU](#)
- [Strategiska rådet för läkemedelsfrågor på SU:s intranät](#)

Dokumentation

Styrande dokument arkiveras i STY Läkemedel SU, SharePoint.

Granskare/Arbetsgrupp

Strategiska rådet för läkemedelsfrågor

Figur 1. Läkemedelsorganisationen inom SU – linjeorganisation, enheter, grupperingar och funktioner

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Susanne Mirshahi, (susmi1), Apotekare

Granskad av: Johan Sandelin, (johsa), Chefsläkare

Godkänd av: Peter Amundin, (petam1), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9790-1368942477-44

Version: 12.0

Giltig från: 2026-02-02

Giltig till: 2028-01-19